

ΔΙΚΑΙΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ
ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η Δ. Μακεδονία μετά το λιγνίτη

Υπάρχουν δρόμοι βιώσιμης ευημερίας
για όλους και όλες;

Δημήτρης Τσέκερης

Υπεύθυνος Ενεργειακής Πολιτικής
& Δίκαιης Μετάβασης
WWF Ελλάς

d.tsekeris@wwf.gr

11/03/2021

Πρόγραμμα ΕΥΚΙ

Σκοπός

- Προώθηση λύσεων για τη δημιουργία βιώσιμων θέσεων εργασίας στις λιγνιτικές περιοχές (Ελλάδα, Βουλγαρία, Πολωνία)
- Διερεύνηση χρηματοδοτικών εργαλείων για τη Δίκαιη Μετάβαση
- Δημιουργία δικτύου μεταξύ κρατών μελών
- Έμφαση για μια πραγματικά **Δίκαιη Μετάβαση** μεταξύ κυβερνήσεων/οργανισμών

Συμμετέχοντες

- WWF Γερμανίας
- WWF Πολωνίας
- WWF Βουλγαρίας
- WWF Ελλάδας

Χρηματοδότηση

- European Climate Initiative (ΕΥΚΙ)

.....Μέχρι τα τέλη του 2021

www.regionsbeyondcoal.eu

3rd Forum of Mayors
on Just Transition
24 September 2020

Πλαίσιο Μελέτης

Δέσμευση κυβέρνησης για την παύση χρήσης λιγνίτη έως το 2028

Παύση λειτουργίας των υπάρχοντων σταθμών παραγωγής ηλεκτρισμού με βάση τον λιγνίτη στη Δυτική Ελλάδα και τη Μεγαλόπολη έως το 2023

Πράσινες πολιτικές της ΕΕ, Πράσινη Συμφωνία *Green Deal*, Just Transition Mechanism, Sustainable Europe Investment Plan

Στρατηγικό Σχέδιο (master plan) για τη μετάβαση των λιγνιτικών περιοχών-Υπουργείο Ενέργειας και Περιβάλλοντος

Έργο: «Δίκαιη Μετάβαση για την ανατολική και νότια Ευρώπη», (WWF Ελλάδας, WWF Γερμανίας, WWF Πολωνίας, WWF Βουλγαρίας)

Για το WWF Ελλάς, η διαδικασία της απολιγνιτοποίησης περιλαμβάνει τρία βασικά στοιχεία:

1. Μεσο-μακροπρόθεσμη στρατηγική μέσω νέων επενδύσεων για την παραγωγική ανασυγκρότηση των λιγνιτικών περιοχών
2. Βραχυπρόθεσμη αντιμετώπιση των δυσμενών επιπτώσεων
3. Ουσιαστική συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών.

Η μελέτη επικεντρώνεται σε δύο άξονες:

- ❑ **Άμεσες / βραχυχρόνιες επιπτώσεις στην απασχόληση** λόγω της διαδικασίας της απολιγνιτοποίησης, όπου η μελέτη αναλύει τις άμεσες επιπτώσεις και προτάσεις για την ομαλοποίηση της διαδικασίας στην υπόψη περίοδο μετάβασης (περίοδος 2020 - 2023) σε σχέση με τη συγκράτηση των θέσεων εργασίας
- ❑ **Μεσο - μακροπρόθεσμες επιπτώσεις και προτάσεις** για την επιτυχή υλοποίηση μιας ομαλής μετάβασης χωρίς να μείνει κανένας πίσω (περίοδος 2023 κι έπειτα)

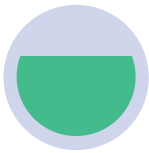
Χρονικό πλαίσιο απολιγνιτοποίησης

2020

Σημαντική εξάρτηση από το λιγνίτη, κυρίως για ΠΔΜ και ΠΕ Κοζάνης, αναφορικά με την απασχόληση, την οικονομική δραστηριότητα και την ενεργειακή αυτάρκεια

Διαχρονική μείωση της λιγνιτικής δραστηριότητας από το 2011 κατά 8% (σύνολο)

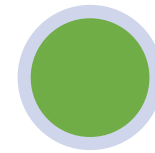
2020-2023

Φάση μετάβασης

-3,35GW

(Δεν συμπερ. Πτολεμαΐδα V)

Κρίσιμο διάστημα για τη διατήρηση μέρους των θέσεων απασχόλησης και συγκράτησης της απώλειας εισοδήματος

2023-2028

Διαφοροποίηση του μίγματος παραγωγής ενέργειας με έμφαση στις ΑΠΕ

Αναδιάρθρωση της τοπικής και Περιφερειακής Οικονομίας με βάση τις κατευθύνσεις που προτείνονται στο Master Plan και τις τοπικές στρατηγικές

Βασικό πλαίσιο συμπερασμάτων

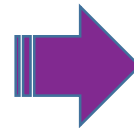
- ❑ 1.850 εργαζόμενοι βρίσκονται σε άμεσο κίνδυνο στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, με δυνητικά προκαλούμενες επιπτώσεις σε ακόμα **6,000 θέσεις εργασίας** (ενεργοποίηση πολλαπλασιαστών).
- ❑ Η πανδημία δημιουργεί περαιτέρω πίεση.

1. Απαιτείται σοβαρή εμπροσθοβαρή προσπάθεια για τη διατήρηση των θέσεων εργασίας και τη συγκράτηση της πιθανής απώλειας εισοδήματος,

2. Το ανθρώπινο δυναμικό και η διάσταση της αξιοποίησης και αναβάθμισης των δεξιοτήτων αναδεικνύεται σε μείζον ζήτημα

3. Ο ρόλος της ΔΕΗ στη συγκεκριμένη διαδικασία είναι εξαιρετικά κρίσιμος – Ανάγκη εμπλοκής με τις τοπικές κοινωνίες

4. Η ένταση του προβλήματος, ως προς το ανθρώπινο δυναμικό, διαφοροποιείται ανά περιοχή, επομένως απαιτείται και διαφοροποιημένη στρατηγική αντιμετώπισης.

Άμεσα επηρεαζόμενοι

Η προσέγγιση στήριξης και προώθησης στην απασχόληση πρέπει να λαμβάνει υπόψη της την ηλικιακή διαστρωμάτωση και τις δυνατότητες επανακατάρτισης σε όμορα επαγγέλματα.

Πιο συγκεκριμένα:

- ❑ Οι απαιτήσεις σχεδιασμού δεν είναι ίδιες για όλες τις ηλικιακές ομάδες
- ❑ Υπάρχει σημαντικός κίνδυνος εκροής στις ηλικίες κάτω των 35 ετών και μακροχρόνιας ανεργίας στους άνω των 45 ετών.

• ΔΕ Οδηγοί, Μηχανοδηγοί – Χειριστές
• ΔΕ Τεχνίτες κατασκευών
• ΔΕ Τεχνικοί
• ΥΕ Ανειδίκευτοι εργάτες

Υπεργολάβοι

• ΔΕ Χειριστές Μηχ/των Τεχνικών Έργων
• ΔΕ Ηλεκτροτεχνικοί Εγκαταστάσεων
• ΔΕ Μηχανοτεχνικοί Εγκαταστάσεων & Εξοπλισμού
• ΔΕ Οδηγοί, Μηχανοδηγοί – Χειριστές
• ΔΕ Ηλεκτρονικοί
• ΔΕ Τεχνικοί
• ΔΕ Βοηθοί Οδηγοί, Μηχανοδηγοί Χειριστές
• ΥΕ Εργάτες

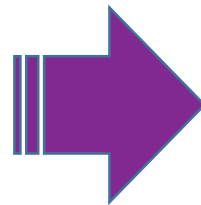
Εποχικοί

Έμμεσες Επιπτώσεις & Επηρεαζόμενοι

Έμμεσες επιπτώσεις

- ❑ Απώλεια -σε επίπεδο εισοδήματος- για την τοπική κοινωνία της τάξης του 3,1€ για κάθε 1€ που αφαιρείται από τη λιγνιτική δραστηριότητα. Το αντίστοιχο ποσοστό για την ΠΕ Αρκαδίας είναι 1,7 €.
- ❑ Το ~30% των άμεσα επηρεαζόμενων εργαζομένων αναμένεται να απασχοληθεί στις σχεδιαζόμενες επενδύσεις κατά τη φάση της λειτουργίας.
- ❑ Σχετικά με τις νέες θέσεις εργασίας (άμεσες και έμμεσες) που αναμένεται να δημιουργηθούν μακροπρόθεσμα:
 - 80% αφορά σε βραχυχρόνια ανέργους
 - 15% αφορά σε μετακινήσεις όμορων κλάδων και εργασιακή κινητικότητα
 - 5% αφορά εξειδικευμένο υφιστάμενο προσωπικό

Έμμεσα επηρεαζόμενοι

- ❑ Απαιτούνται συνδυαστικές παρεμβάσεις για την αναβάθμιση δεξιοτήτων και προώθηση στην απασχόληση και επιχειρηματικότητα
- ❑ Η εκπαίδευση θα πρέπει να είναι πρακτική, ταχύρρυθμη και με προγράμματα μικρής κλίμακας.
- ❑ Σε ορισμένες κατηγορίες πληττόμενων (άμεσων και έμμεσων) η επιχειρηματικότητα φαίνεται να προκρίνεται σε σχέση με την προώθηση στην απασχόληση, υπό τις κάτωθι προϋποθέσεις:
 - Απαιτούνται συνδυαστικές παρεμβάσεις για την στήριξη της νέας επιχειρηματικότητας και του μετασχηματισμού όσων επιχειρήσεων πλήττονται έμμεσα
 - Η εξωστρέφεια (ΠΔΜ) κυρίως στην περιοχή των Βαλκανίων για παροχή υπηρεσιών με βάση την καταγεγραμμένη τεχνογνωσία, πρέπει να υποστηριχθεί

Κρίσιμοι τομείς - Προτάσεις

Βιώσιμη επιχειρηματικότητα

- Απαιτούνται μέτρα στήριξης της επιχειρηματικότητας (συνεργατικά σχήματα όπως ενεργειακές κοινότητες κ.ά., ατομικές επιχειρήσεις, start-ups, υφιστάμενες επιχειρήσεις)
- Η επαναστόχευση θα πρέπει να γίνει σε: τεχνολογίες και εξοπλισμό για καθαρή ενέργεια, κατασκευές/έργα υποδομών, βιομηχανική τεχνολογία, μεταφορές, ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων, αγροτικό τομέα
- Ο σχεδιασμός απαιτείται να διασφαλίζει κίνητρα, γρήγορες διαδικασίες, πρόσβαση σε χρηματοδότηση και υπηρεσίες για επιχειρησιακές, οργανωτικές και λειτουργικές μεταβολές και εκσυγχρονισμό εξοπλισμού, επανακατάρτιση.

Μετάβαση του άμεσα πληττόμενου προσωπικού

- Απασχόληση στα έργα παροπλισμού (decommissioning) των λιγνιτικών μονάδων και αποκατάστασης των πεδίων (land restoration).
- Σύζευξη με τον τομέα των κατασκευών (κυρίως δημόσια έργα).
- Υποστήριξη της μετάβασης στη βιομηχανία και σε συγκεκριμένες ενεργειακές δραστηριότητες.
- Απασχόληση, κατά ένα ποσοστό, στα έργα κατασκευής υποδομών/επενδύσεων στην περιοχή.

Όμορη επένδυση	Συνάφεια με υφιστάμενο εργατικό δυναμικό που επηρεάζεται
Εργασίες αποκατάστασης γαιών	+++
Παροπλισμός μονάδων (Decommissioning)	+++
Ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων στο πλαίσιο του "Εξοικονομώ-Αυτονομώ"	++
Επενδύσεις σε καθαρή ενέργεια	++
Επενδύσεις σε κυκλική οικονομία για τη διαχείριση απορριμμάτων	+++
* Σύμφωνα με την ΕΕ, η Ελλάδα θα πρέπει να φτάσει στόχο ανακύκλωσης σε επίπεδο Δήμων το 55% έως το 2025 και το 65% έως το 2035	+++

Συγκεντρωτικό

Σημείο εκκίνησης 2020	Περίοδος μετάβασης (2021-2023)	Περίοδος ανάπτυξης (2023 και έπειτα)
<ul style="list-style-type: none">~2.200 άμεσα επηρεαζόμενες θέσεις εργασίαςΣχεδιασμός δικτύου ασφαλείας (safety net)Δημιουργία συνεργατικού σχήματος διακυβέρνησης για τη διάγνωση αναγκών σε δεξιότητες και το σχεδιασμό παρεμβάσεων	<ul style="list-style-type: none">Επιδότηση εργασίας.Επιχορήγηση επιχειρήσεων που θα δημιουργηθούν από επηρεαζόμενες ομάδες.Παροχή ολοκληρωμένου πλαισίου υπηρεσιών σε επιχειρήσεις, εργαζόμενους και ανέργους.Επιχορηγήσεις σε επιχειρήσεις για μετασχηματισμό.Κρίσιμες οι θέσεις εργασίας σε έργα αποκατάστασης.Θεματική στοχευμένη τεχνική επανεκπαίδευση.Κοινωνικές παροχές.	<ul style="list-style-type: none">Οικονομική/ Κλαδική ΔιαφοροποίησηΝέοι τομείς ανάπτυξηςΝέα επιχειρηματικότηταΝέες θέσεις εργασίας

Επόμενα Βήματα
WWF Ελλάς

- ❑ Μελέτη για την τηλεθέρμανση Δ. Μακεδονίας – Μία ρεαλιστική, αξιόπιστη, φιλοπεριβαλλοντική λύση προσιτού κόστους η οποία δημιουργεί και τοπικές συνέργειες
- ❑ Συμβολή στην αξιολόγηση Εδαφικών Σχεδίων Δίκαιης Μετάβασης μέσω κατάλληλου εργαλείου

- ❑ Συνδιαμόρφωση των Εδαφικών Σχεδίων Δίκαιης Μετάβασης με τις τοπικές κοινωνίες, όχι top-down λογική
- ❑ Συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών στην ενεργειακή μετάβαση (κίνητρα για ΕΚΟΙΝ και δράσεις περιβαλλοντικής αποκατάστασης)
- ❑ Εμπλοκή της ΔΕΗ για αναπτυξιακές δράσεις μαζί με τις τοπικές κοινωνίες
- ❑ Τέτοιου μεγέθους μετασχηματισμοί πρέπει να έχουν την κοινωνία συμμετοχή για να είναι επιτυχημένοι

Thank you!